

Eski Eserler Kanunu

Kabul tarihi: 25 Nisan 1973

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı: 6 Mayıs 1973- Sayı: 14527)

KanunNo: 1710

1-Genel hükümler:

MADDE 1.- Tarihten önceki devirlerle tarihî devirlere ait olup, bilim, kültür, din veya güzel sanatlarla ilgili bulunan, yer üstünde, yeraltında veya su içinde bütün yapılara, taşınır ve taşınmaz mallara ve aynı nitelikteki her türlü belgeye eski eser denir.

Bunlardan:

Tarihî mezaralar, kaya sığınakları, yazılı ve kabartmalı kayalar, büyükler, tümülüsler, ören yerleri, akropol ve nekropoller, surlar, kale ve burçlar, her türlü mimarî anıtlar, tiyatrolar, hipodromlar, stadyumlar, anfiteatlar, agoralar, kütüphaneler, her türlü resmî veya özel yapılar, tarihî yol kalıntıları, köprüler, mesafe taşları, dikili taşlar, sunaklar, tersaneler, rih-timlar, su yolları, sarnıçlar, kuyular, tarihî saraylar, köşkler, yayılar, camiler, mescitler, namazgâhlar, her türlü hayrat, çeşme, sebîl, imarethane, darphane, şifahane, muvakkitname, sinkeşane, medrese, tekke ve zaviyeler, mezarlıklar, türbeler, hazireler, lâhîtlar, sandukalar, steller, kümbetler, hanlar, hamamlar, sinogoglar, bazilikalar, kiliseler, manastırlar ve benzerleri ile bunların birkaçından meydana gelen bina toplulukları, külliyeler, sitler, diğer taşınmaz mallarla, bunlara ait parçalar, eski anıt ve duvar kalıntıları, taşınmaz halde dağılık tuğla ve sair yapı malzemesi artıkları taşınmaz eski eserleri.

Her çeşit hayvan ve bitki fosilleri, tarihten önceki devirlerden kalma insan iskeletleri, çakmak taşları (sleks), volkan camları (obsidien), kemik veya madenî her türlü aletler, çini seramik, benzeri kab ve kacaklar, heykeller, figürinler, tabletler, kesici, koruyucu veya vurucu silâhlar, putlar (ikon), cam eşyalar, süs eşyaları (hülliyyat), yüzük taşları, küpeler, iğneler, askılar, mühürler, bilezik ve benzerleri, maskeler, taşlar (diademler), deri, bez, papirüs, parşömen veya maden üzerine yazılı veya tasvirli belgeler, tartı araçları, sikkeler, damgalı veya yazılı levhalar, yazma veya tezhipli kitaplar, minyatürler, sanat değerini haiz gravür, yağlı veya suluboya tablolar, muhallefat (reli-ue'ler), nişanlar, madalyalar, çini, toprak, cam, ağaç, kumaş ve benzeri taşınır eşyalar ve bunların parçaları taşınır eski eserleri teşkil ederler.

Eski eserlerden:

Önemli tarihî olaylara sahne olan veya arkeoloji, tarih, sanat bakımından bir önemli ve özelliği bulunan, korunması ve değerlendirilmesi gerekli her türlü taşınmaz mimarî eserlere ve aynı nitelikteki heykellere ANIT,

Mimarileri, Uniteleri ve çevrelere katkıları bakımından korunmaları ve değerlendirilmeleri gerekli görülen ayrı veya bir arada olan yapı gruplarına KÜLTÜREL SİT,

Homojen oluşları ve özellikleri tarihî, estetik, artistik, bilimsel, ekolojik etnografik, ebedi veya efsanevi önemleri bakımından korunmaları ve değerlendirilmeleri gereken, tabiatın veya tabiatla insanların müşterek eseri olan topografik bölgelere SİT,

Önemli tarihî olayların geçtiği, bu sebeple korunması gerekli görülen yerlere TARİHİ SİT,

Antik bir yerleşmenin veya eski bir medeniyetin kalıntılarının bulunduğu yer veya su altında bilinen veya meydana çıkarılan yerlere ARKEOLOJİK SİT (Tarihî şehir kalıntısı) veya ÖREN YERİ,

Korunması gerekli tabiat güzellik ve gariplikleri ile tabii ve jeolojik olayların meydana getirdiği güzel görünümlere, asırlık ağaç ve koruluklara TABİİ SİT (Tabii anıt) demir, bunların tümü ile değerlendirilerek korunması esastır.

MADDE 2.- Halk sanatlarını ve halkın maddî kültürünü temsil eden malzeme ve belgelere etnografya eseri denir.

Bu evsafı haiz olanlardan sanat tarihini ilgilendirenler 1 inci madde gereğince eski eser sayılırlar.

MADDE 3.- Devlete ait arazi ve emlak ile, özül ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan emlak ve arazide, varlığı bilinen veyahut ileride meydana çıkacak olan her çeşit sanatlar, bütün taşınır ve taşınmaz eski eserler Devletin malıdır. Bunların kazılarla meydana çıkarılmaları, yerlerinde korunmaları, taşınır, eski eserlerin müzelerde toplanmaları bu kanun hükümlerine göre yürütülür.

MADDE 4.- Taşınır ve taşınmaz eski eserleri, yeniden bulunanlar, malik oldukları veya işgal ettikleri arazinin içinde eski eser bulunduğunu bilenler veya böyle bir eserin varlığından yeni haberdar olan malik ve zilyedler, bunu en geç 10 gün içinde en yakın müzeye veya köylerde muhtarlara, buvak, ilçe ve illerde en yüksek mülkiye amirlerine bildirmeye mecburdurlar.

Bu gibi eserler, askerî garnizolar veya yasak bölgeler içinde bulunur veya çıkarsa keza usulü dairesinde üst komutanlara bildirilir.

Böyle bir ihbarı alan muhtarlar, mülkiye amirleri veya komutanlar veya bu gibi eserlerin varlığından doğrudan doğruya, haberdar olan ilgili makamlar, bunların korunmaları için gerekli tedbirleri almakla beraber, alınan bu ilk tedbirleri de açıklamak suretiyle keyfiyeti en geç 10 gün içinde Millî Eğitim Bakanlığına yazı ile bildirmekle yükümlüdürler. Bu ihbarı alan Millî Eğitim Bakanlığı en geç bir yıl içinde gerekli işlemi yapar.

MADDE 5.- Bu kanunun tarif ve kapsamına giren eski eserleri, tarihî ve tabîî anıtları bozmak ve değiştirmek, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun mütalaasına dayanmak kaydıyla, Millî Eğitim Bakanlığının izni olmadan onarmak ve içlerinde veya emniyet sınırları dahilinde, inşaat, tesisat, sondaj ve kazı yapmak, kireç ocağı ve tuğla harmanı tesis etmek, hayvancılıkta tarımda veya herhangi bir işte kullanmak, yıkılmalarına veya tahriplerinden meydana gelen maddeleri almak, bunları geçici veya devamlı olarak herhangi bir maksatla iskân veya işgal etmek, kısmen veya tamamen tahrip etmek, tahriplerine sebep olabilecek hizmetlerde kullanmak buralarda define aramak yasaktır. Eski eserlerin, tarihî ve tabîî anıtların, şehir harabelerinin, tarihî alanların, iskân edilmesi, kullanılması, onarılması, içlerinde veya emniyet sınırları içinde inşaat, tesisat, sondaj ve kazı yapılması şekil ve şartları bu kanun hükümlerine ve hazırlanacak yönetmeliğine göre saptanır.

MADDE 6.- Şehislerin mülkiyetinde bulunan taşınmaz eski eserlerin, tarihî ve tabîî anıtları kullanma şekli Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun mütalaasına istinaden Millî Eğitim Bakanlığının izni olmadıkça değiştirilemez. Bu durum, eski eserin kamulaştırılması yolunda mal sahibine herhangi bir hak kazandırmaz. Bu gibi eski eserlerin korunması ve onarımı için Millî Eğitim Bakanlığınca gerekli aynı ve nakdî yardımlar hazırlanacak yönetmeliğine göre yapılabilir.

MADDE 7.- Her kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun, eski eserlerin, tabîî ve tarihî anıtların korunmasında, Millî Eğitim Bakanlığı ile birlikte hareket edilir.

Vakıflar Genel Müdürlüğünün idaresinde bulunan vakıf eski eserlerin kullanılması ve onarımı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun kararı alındıktan sonra Vakıflar Genel Müdürlüğünce yapılır.

II - Taşınmaz eski eserlerin, tarihî ve tabîî anıtların tespit, tescil, korunma ve onarım işleri ve mülkiyeti:

MADDE 8.- Taşınmaz eski eserler Millî Eğitim Bakanlığının, Turizm alanında uzman kişilerin de içinde bulunduğu uzman tespit kurulları tarafından ayrılır ve tasnif ve Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından onandıktan sonra tapu kütüğündeki beyanlar hanesine (eski eserdir) kaydı yazılarak tescil ve ilân olunur. Bu ayırma ve tasnif sırasında resmî daire ve kurumlara tahsis edilmiş taşınmaz eski eserler varsa, daire ve kurumun da görüşü alınır.

MADDE 9.- 8 inci maddeye göre tescil edilen taşınmaz eski eserlerin koruma sahalarının tayini ve bu sahalar içinde inşaat ve tesisat yapılıp yapılamıyacağı konusunda karar alma yetkisi Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kuruluna aittir.

MADDE 10.- Hazineye, özel idarelere, köylere, kurumlara, belediyelere, İmtisadi Devlet Teşekküllerine, özel kanunlarla kurulmuş teşekküllere ait olup, Millî Eğitim Bakanlığınca korunmaları lüzumu tespit ve ilân olunan her çeşit eski eser, tarihi ve tabii anıtlar ile bunlara ait koruma sınırları dahilindeki emlak ve arazi Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun mütalaa sine istinaden Millî Eğitim Bakanlığının izni olmadıkça tüzel ve özel kişilere satılmaz. Bu gibi sahalarda yeniden imar ve ihya hakkı tanınmaz ve tapu verilemez.

MADDE 11.- Taşınmaz eski eserlerin, tarihi ve tabii anıtların, kamu hizmetlerinde kullanılmak üzere Devlet dairelerine, belediyelere, resmî kurum ve kuruluşlara, genel menfaatlere yararlı millî derneklere intifa haklarının bırakılması veya kiraya verilmesi; bunlardan esasen vakıflara ait olan veya 10/9/1957 günlü ve 7044 sayılı kanunla Vakıflar Genel Müdürlüğüne devredilmiş bulunanları hakkında adı geçen Genel Müdürlüğün, diğerlerinde ise Millî Eğitim Bakanlığının iznine bağlıdır.

MADDE 12.- Kamu tüzel kişilerinin mülkiyetinde veya daimî intifanda bulunan taşınmaz eski eserlerden kaleler, şehirharabeleri ve her türlü tarihi harabelerde bunlara ait teferruat, tarihi ve tabii anıtlar ve bunların toplu olarak bulunduğu alanlardan Hazine adına kayıtlı bulunmayanları, karşılığında bedel ödenmeksizin Hazine adına tescil ve Millî Eğitim Bakanlığının idaresine devredilirler. Şu kadar ki vakıf eserler ile belediyelere ait olanlar bu hükme tabii değildirler.

Kale ve surları, şehir harabeleri, taşınmaz eski harabeler ve bu mahiyette diğer tarihi tabii anıtlardan kısmen veya tamamen tüzel ve özel kişilere intikal etmiş veya imar ve ihya hakkı yoluyla kişilerin uhdesine geçmiş olanlar, diğer bedelleri üzerinden kamulaştırılma veya değiştirme yoluyla Devlete intikal ettirirler. Bu kamulaştırma ve değiştirmelerde o arazinin üstünde veya altında bulunan veya bulunacak olan eski eserlerin eski eser değerleri hesaba katılmaz.

Bunlardan kaynağı vakıf olan ve çeşitli sebeplerle kısmen veya tamamen tüzel ve özel kişilerin eline geçmiş bulunan taşınmaz eski eserlerle tarihi ve tabii anıtların kamulaştırılmaları, ilgisi dolayısıyla Vakıflar Genel Müdürlüğüne yapılır. Belediye sınırları dahilinde bulunan eski eserlerin tarihi ve tabii anıtların İmar Kanunu gereğince tespit edilecek koruma sınırları dahilindeki taşınmaz malların, diğer bedelleri üzerinden belediyeler tarafından kamulaştırılmalarında bu sahalarda çevresindeki eski eserlerin meydana çıkarılmasından doğacak diğer farkları hesaba katılmaz.

MADDE 13.- Mülkiyeti Hazineye ait bulunan veya vakıf olan eski eserlerden kullanılması kamu tüzel kişilerine veya derneklere bırakılanların, bakım, onarım ve restorasyon işleri için yapılacak harcamalara, bu eserleri kullananlar da katılırlar. Bu harcamalara ait esaslar, vakıf eserler hakkında Vakıflar Genel Mü-

ırluğınca, diğerlerinde ise Millî Eğitim Bakanlığınca tespit olunur.

Eski eserlerin bulunduğu çevrelerdeki şehir planlarının tanzimine Millî Eğitim Bakanlığının görüşü alınır ve bunların ilgili Bakanlıkça onanması sırasında bu görüş değerlendirilir.

Daha önce tanzim ve tasdik edilmiş imar plânlarının eski eserler, tarihi ve tabii anıtlar bakımından değiştirilmesi gerekli görüldüğü ve bu hususta Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun kararı alındığı takdirde Millî Eğitim Bakanlığı gerekli değişiklik teklifinde bulunabilir.

MADDE 14.- Taşınmaz eski eserler mahiyetlerine tesir edecek şekil ve surette ifraz edilemezler.

MADDE 15.- Taşınmaz eski eserlerin bu kanunun yayımından önceki malik ve zilyedleri bu eserlerin bakım ve onarımlarını bu kanuna Millî Eğitim Bakanlığının bakım ve onarım hususunda vereceği emir ve talimata iyyin olarak yerine getirdikleri sürece bu kanunun eski eser zilyed ve malikleri için tanıdığı muafiyet ve haklardan faydalanırlar. Bu eserler üzerindeki mülkiyet ve zilyedlik haklarının tabii icabı olarak ve bu kanun hükümlerine aykırı bulunmayan bütün yetkilerini kullanabilirler. Bakım ve onarımlarını ilgilendiren sorumluluklarını yerine getirmekte aczi sabit olan maliklerle zilyedlerin mülkleri (vakıf eserler hariç) usulüne göre kamulaştırılırlar. Millî Eğitim Bakanlığı, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Özel İdareler ve Belediyeler lüzum gördüğü ahvelde bu gibi taşınmaz eski eserlerle tarihi ve tabii anıtların korunma, bakım ve onarımlarına kendi teknik eleman ve ödeneği ile yardımda bulunabilir.

Yapılacak bu yardımın hangi şartlarda faizsiz veya az faizli uzun, veya kısa vadeli borç şeklinde olacağı Bakanlar Kurulu kararı ile tespit olunur.

Madde 16.- Eski eser olmakla beraber, Karayolları, Devlet Demiryolları veya Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce kullanılmakta olan ve kullanılmasında mahzur bulunmayan köprü, menfez, viyadük, sarnıç, su yolu, kanal, çeşme, tünel ve benzerlerinin bakım ve onarımı adı geçen genel müdürlüklerce yapılır.

Madde 17.- Tüzel ve özel kişilere ait bir yapıda eski eser bulunduğu tespit ve bunun kaldırılması Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunca uygun görülürse, gereken emniyet tedbirleri alınmak ve Millî Eğitim Bakanlığınca teşkil olunacak komisyonlarca takdir edilecek bir tanzimat verilme suretiyle bu eski eser, Millî Eğitim Bakanlığınca istenilen yere nakledilebilir. Bu tazminatın hesabında eski eserin değeri dikkate alınmaz. Ancak yerlerinden kaldırılmaları caiz olmayanları, sahipleri Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kendilerine gösterilecek şekilde korumaya mecburdurlar.

Madde 18.- Taşınmaz eski eserlerin, tarihi ve tabii anıtların buldukları yeri işgal edenler veya bu eserlerin malikleri, Millî Eğitim Bakanlığınca bu

...e görevlendirilmiş uzmanlarına gerektiği zaman eserin kontrolü, incelenmesi, harita, plân ve rölevesinin yapılması, fotoğraflarının kalıplarına çıkarılması için izin verseye ve kolaylık göstermeye mecburdurlar.

7 inci maddede yazılı kontrol yetkisiyle, bu maddede gösterilen iş ve görevleri yapma şekil ve şartları, konut dokunulmazlığı yönetmelikte belirtilir.

MADDE 19.- Eski eserlerin ve sanatların bakım, onarım ve restorasyon işleri 1050 sayılı Muhasebe Umumiye ve 2490 sayılı Arttırma ve Eksiltme ve İhale Kanunları ile bu kanunların ek ve değişikliklerine bağlı kalmaksızın ehliyeti tespit edilenlere yaptırabilir.

Eski eserlerin ve sanatların bakım, onarım ve restorasyon işlerinde kullanılmak şartı ile Millî Eğitim Bakanlığı veya Vakıflar Genel Müdürlüğüne hariçten getirilmesi gereken her türlü makine, teknik malzeme, alet ve edevat bilhassa gümrük resmî ve harçlarına tabiidir.

III-Taşınır eski eserler:

MADDE 20.- 4 üncü maddeye göre Millî Eğitim Bakanlığı Müzeler Örgütünün emrine verilen taşınır eski eserler, usulüne uygun olarak tasnif, tescil olunarak müzelere kaldırılırlar. Eski eser olmadıkları için tasnif ve tescil dışı kalanlar sahiplerine veya aliyelerine isade olunurlar, sahip ve ziyedleri tarafından alınmayanlar, Devletçe usulüne uygun olarak satılabilirler.

MADDE 21.- Her türlü müzelerin kurulması, yaşatılması ve geliştirilmesi Millî Eğitim Bakanlığının görevidir.

Bakanlıklar, kurum ve tüzel kişiler ile kamuya yarar dernekler, bu husustaki statüler gereğince izin almak ve kontrolleri Millî Eğitim Bakanlığınca ait bulunmak şartıyla kendi hizmet konularının veya amaçlarının gerçekleştirilmesini ilgilendiren işlerde, taşınır ve taşınmaz her çeşit eski eserlerden ve etnoğrafik eşyadan mürekkep koleksiyonlar meydana getirebilirler, müzeler kurabilirler.

Özel kişiler, yönetmeliğine göre her türlü eşyadan müteşekkil koleksiyonlar meydana getirebilirler. Ancak bunlar bu kanun kapsamına giren eski eserlerden müteşekkil koleksiyonculuk faaliyetlerini en geç altı ay içinde Millî Eğitim Bakanlığınca bildirmek zorundadırlar. Millî Eğitim Bakanlığınca bunlara usulüne uygun olarak tescil eder.

MADDE 22.- Yurt içindeki eski eserlerle müze ve özel resmî koleksiyonlarda bulunan eserler, değiştirme suretiyle dahil olsa hiçbir surette yurt dışına çıkarılmaz.

Ancak Türkiyede'ki kordiplomatik mensupları, Türkiye'ye girişlerinde deklarasyonla beraberlerinde getirdikleri yabancı menşeli eski eserleri, çıkışlarında da beraberlerinde götürülebilirler. Bu eserlerin giriş ve çıkışlarında yapılacak muameleler, istenecek belgeler ve ilgili diğer hususlar Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak özel bir yönetmelikte belirtilir.

MADDE 23.- Yurt dışından eski eser ithali serbesttir.

MADDE 24.- Öğretim, eğitim ve turizmin geliştirilmesi amacıyla taşınır eserlerin kopyalarını yapmak Millî Eğitim Bakanlığının iznine bağlıdır. Bu yürütülmesi ile ilgili esaslar, alınacak ücret miktarları bir yönetmelikle, bit olunur ve alınacak ücretler müzeler döner sermayesine gelir kaydedilir.

IV.- Eski eser ticareti:

MADDE 25.- Eski eser ticaretinin konusu 20 nci madde gereğince tasnif ve tescil dışı bırakılan taşınır eski eserlerle, 2 nci maddenin 2nci fıkrası dışında kalan etnografik eserlerdir. Bunun dışında müzelik hiçbir eser Millî Eğitim Bakanlığının izni olmadan ticaret metaı olarak, alınıp satılamaz, yerli ve yabancılar tarafından yurt dışına çıkarılamaz.

MADDE 26.- Eski eser ticareti Millî Eğitim Bakanlığının izni ile yapılır. Eski eser ticareti yapmak isteyenlerin Millî Eğitim Bakanlığından bir ruhsatname almaları şarttır. Ruhsatnameler bir yıl için muteberdir. Süresi dolan ruhsatnameler yenilebilir. Millî Eğitim Bakanlığınca bu hususta hazırlanacak yönetmeliğe aykırı hareket edenlerin ruhsatnameleri, süresi dolmadan iptal edilir. Bu kanunun kapsamına giren eski eserlerden, müteşekkil koleksiyon yapanlara eski eser ticareti ruhsatnamesi verilmaz.

MADDE 27.- Eski eser ticareti ile meşgul olanlar, ticarethanelerdeki eski eserleri usulüne göre günü gününe basılı ve noterden tasdikli envanter defterlerine geçirmeye ve görevli memurların her, ereyişinde bu defterleri ile ilgili eser ile birlikte göstermeğe mecburdurlar.

MADDE 28.- Bilgün Devlet Daireleri, kurumlar, belediyeler ve vakıflar idaresi, özel idareler, tüzel ve özel kişiler satacakları eşya ve terekeler arasında bulunan veya yapacakları müzayedelerdeki satışlara konu olan eski eserler ile koleksiyonları ilk önce Devlet müzelerine haber vermeye ve göstermeye mecburdurlar. Bu eserleri veya müzelik eserlerden mürekkep koleksiyonlar Millî Eğitim Bakanlığı teşkil edeceği uzmanlardan mürekkep bir komisyonun takdir edeceği bedel üzerinden satın alması yetkilidir. Bu eserlerden Hazineye intikal etmiş olup ve müze koleksiyonlarına girmesi lüzumlu görenler Devlet Ayniyat Yönetmeliği hükümleri dairesinde bedelsiz olarak Millî Eğitim Bakanlığına devredunurlar.

MADDE 29.- Eski eser ticareti ile meşgul olanlarticarethanelerine giren her yeni eseri satışa çıkarılmadan önce, bölgenin müze müdürlük veya memurluklarına göstermeye mecburdurlar. Bunlardan müzelere maledilmesine lüzum gösterilenler, müzelerde kurulan kıymet takdir komisyonlarınca müzelere satın alınurlar.

MADDE 30.- Eski eser ticaretiyle meşgul olanlar ikametgâhlarını hiçbir zaman ticarethane veya depo olarak göstermezler. Ancak ticarethanelerinin içinde depolar tesis edebilirler.

MADDE 31.- Eski eser ticarethane ve depoları lüzum görülen hâvalde Millî Eğitim Bakanlığı müfettişleri tarafından tetkik ve mahallî müze müdürlüğü veya meşurluğu tarafından her zaman kontrol edilirler.

V - Kazılar:

MADDE 32.- Bu kanunun hükümlerine tabi, taşınır ve taşınmaz eski eserleri meydana çıkartmak üzere, araştırma, sondaj ve kazı yapma hakkı sadece Millî Eğitim Bakanlığına aittir.

İlmî ve ilmi yeterliği Millî Eğitim Bakanlığınca takdir ve kabul olunan Türk ve yabancı heyet ve kurumlara araştırma izni bu Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile verilir. Askerî yasak bölgelerde yapılacak araştırma, sondaj ve kazılarda Millî Savunma Bakanlığının da izninin alınması şarttır. Sondaj ve kazı ruhsatnamesi Millî Eğitim Bakanlığınca ebadı geçen heyet ve kurumların göstereceği ilmi yeterliği bulunan uzmanlar adına düzenlenir. Millî Eğitim Bakanlığınca hakla görülebilecek, sebep olmadıkça heyet ve kurumlar ruhsatnamedeki temsilcilerini değiştiremezler.

MADDE 33.- Millî Eğitim Bakanlığı elemanları tarafından yapılacak araştırma, sondaj ve kazılar bu Bakanlığın iznine bağlıdır. Kazılarda meydana çıkan eserler kazı yapan heyet ve kurumlar tarafından kazı sonunda Millî Eğitim Bakanlığın göstereceği Devlet müzesine nakledilir. Kazıda ve Jeoloji araştırmalarında elde edilen insan ve hayvan iskeletleri ile bilâum fosiler tabiat müzeleri ile üniversitelere veya ilgili diğer Türk bilim kurumlarına verilebilir.

MADDE 34.- Taşınmaz eski esersahiplerinin kendi mülkleri içinde eski eser aramak maksadıyla kazı, sondaj ve araştırma yapmaları da bu kanunun 32 ve 33 üncü maddeleri hükümlerine ve Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun iznine tabidir.

MADDE 35.- Aynı kazı heyetine veya şahsa aynı süre içinde birden fazla yerde kazı, sondaj ve araştırma izni verilemez. Araştırma, sondaj ve kazıya izin verilmesi, araştırma, sondaj ve kazının yapılması, elde edilecek eski eserlerin muhafazası şartlarına bu eserler üzerine araştırma, sondaj ve kazı sahiplerine tanınacak diğer haklar bir yönetmelik ile tespit olunur.

MADDE 36.- Türk ve yabancı bilim kurumlarına veya onların adına hareket eden kişilere verilen kazı ve sondaj ruhsatnameleri ile araştırma izni Millî Eğitim Bakanlığının yazılı izni olmadıkça başkalarına devredilemez. Bu iş için bir başkası tevkil olamaz.

Millî Eğitim Bakanlığınca kabul edilecek mühim bir eser çıkar

meden ruhsatname tarihinden itibaren en çok altı ay içinde başlanılmayan araştırma, kazı ve sondajlara ait izin ve ruhsatnameler hükümsüz sayılır. Araştırma, kazı ve sondaj çalışmaları mâkul bir sebep gösterilmeksizin iki aydan fazla tatil edilemez. Bu süreyi geçirenlerin izin ve ruhsatnameleri iptal edilmiş sayılır.

MADDE 38.- Kazı ve sondaj ruhsatnameleri ile araştırma izni bir yıl için geçerlidir. Ruhsatname ve izin süresinin sonunda kazı başkanı kazıya, sondaj araştırmaya devam edeceğini yazılı olarak bildirdiği takdirde, bu hak, her yıl müracaat şartı ile gelecek yıllarda da müracaatçı için saklı tutulur.

MADDE 39.- Kazı ve sondaj araştırma izni alanlar, kazı sondaj ve araştırma bölgesindeki arazi sahiplerinin zararlarını tazmin ile yükümlüdürler. Arazi sahipleri de Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kurulacak bilirkişi heyetince takdir edilecek bir tazminat karşılığında kazı veya sondaj veya araştırmaya izin vermeye mecburdurlar. Bu gibi yerler, Millî Eğitim Bakanlığının göstereceği lüzum üzerine bedeli kazı sahiplerince ödenmek suretiyle kamulaştırılabilir. Hazine adına tescil edilecek yerin kamulaştırma bedelinin takdirinde, genel kamulaştırma hükümlerine göre hareket edilir. Bu gereğince ödenecek tazminat ve kamulaştırma bedellerinin takdirinde, yerin üstünde ve altında bulunan eski eserlerin değeri dikkate alınmaz.

MADDE 40.- Millî Eğitim Bakanlığının izni ile yapılan kazı, sondaj ve araştırmalarda meydana çıkarılan eserlerin yayım hakları, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümleri dairesinde kazı, sondaj ve araştırma izni alan heyet ve kurumlar adına kazı, sondaj ve araştırmayı fiilen idare edenlere aittir. Kazı sahipleri her kazı mevsimi sonunda Millî Eğitim Bakanlığına bilimsel bir rapor vermekle yükümlüdürler. Kazının bitiminden itibaren mevsim çalışmalarına ait raporları iki yıl son raporlarını beş yıl zarfında yayınlanmayan kazı sahiplerinin, kazı ve kazıda bulunan eserler üzerindeki her türlü yayım hakları Millî Eğitim Bakanlığına geçer. Beş yıl içinde kazı son raporlarını yayınlamamış bulunan heyet ve kişilere ikinci bir kazı ruhsatnamesi verilemez.

MADDE 41.- Kazı, sondaj ve araştırma yapılan saha ile, kazı, sondaj ve araştırmalardan çıkan eserlerin mahallen korunmasını sağlamak için o yerde geçici olarak çalıştırılacak bekçilerin ücret ve masrafları, kazı yerinin eski hale getirilmesinin gerektirdiği giderler, kazı sırasında herhangi bir zarar meydana gelirse tazmini için lüzumlu masraflar düzenlenecek yönetmeliğe göre Millî Eğitim Bakanlığı, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından ruhsat verme veya süre uzatma sırasında kazı sahiplerinden tahsil edilecek emaneten mal sandığına yatırılan paralardan ödenir.

MADDE 42.- Bu kanunda mevcut hükümlere uygun olarak yapılmayan kazı, sondaj çalışmaları Millî Eğitim Bakanlığının göstereceği lüzum üzerine geçici olarak

rak veya tamamen tatil edilir.

MADDE 43.- Heyet ve Kurumlar adına kazı, sondaj ve araştırma yapan şahıslar tarafından kazı, sondaj ve araştırmaya başlamak için veya kazı, sondaj ve araştırmanın devamı sırasında muhtelif şekillerde satın alınan veya inşa olunan depo, lojman vs bunlar gibi tesisler kazının sonunda Millî Eğitim Bakanlığınca bedelsiz olarak devr olunur. Bu tesislerin kullanış şekillerini tâyine Millî Eğitim Bakanlığı yetkilidir.

MADDE 44.- Bu Kanununun 33, 35 ve 42 nci maddeleri gereğince, Türk ve yabancı heyet ve kurumlar tarafından yapılan sondaj ve kazılarda Millî Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü örgütündeki uzmanlardan bir veya birkaç temsilci bulundurulur. Bu temsilcilerin seçimi, görevi, kazıcılardan tahsil edilip milli bir bankaya emanetten yatırılacak paradan ödenecek yol masrafı, yevmiye ve gerektiğinde mahallinde ikametleri için zarurî giderlerin miktarı ve karşılanması şekli Maliye ve Millî Eğitim Bakanlıklarınca birlikte hazırlanacak bir yönetmelikle belli edilir.

Bu madde gereğince verilecek yevmiyenin miktarı, bütçe kanunlarıyla birinci derece Devlet memuru için verilecek harcırah yevmiyesini geçemez. Ödeme sırasından 6245 sayılı Harcırah Kanununun 42nci maddesinin son fıkrası uygulanır.

MADDE 45.- Türkiye'deki elçilikler, ve konsolosluklar mensuplarına kazı, sondaj ve araştırma yapma izni verilemez.

VI- Define araştırması:

MADDE 46.- Define aramak isteyenlere, bu Kanunun linci maddesinde tanımlanan taşınmaz eski eserlerle mezarlıklar dışında, Millî Eğitim Bakanlığınca arama ruhsatnamesi verilebilir. Araştırma, İçişleri, Maliye ve Millî Eğitim Bakanlığının birer temsilcisinden kurulu komisyon önüne yapılır.

Define aramak isteyenlere aynı süre içinde birden fazla yerde arama izni verilemez. Define arama izni başkalarına devredilemez, bu iş için bir başkası tevkil olunamaz.

Arama ruhsatının verilmesi, define arayıcıdan istenecek belgeler, aramanın yapılması, çıkan defineden arayıcıya tanınacak haklar, aramayı kontrolla görevlilerin yol ve oturma giderleri yevmiyeleri gerektiğinde mahallinde ikametleri için zarurî sair giderlerin tayini ve ödeme şekilleri Maliye ve Millî Eğitim Bakanlıklarınca birlikte hazırlanacak yönetmelikle belli edilir.

44 üncü maddenin son fıkrası bu madde gereğince verilecek yevmiyeler hakkında uygulanır.

VII- İkramiyeler ve Cezalar:

MADDE 47.- Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde, yer üstünde su ve yer altında yeni bulunan taşınır eski eserleri 4 üncü maddede yazılı makam ve mercilere aynı maddede yazılı süreler içerisinde haber verenlere, eserin maddi ve antik kıymeti gözönünde tutularak, Millî Eğitim Bakanlığı uzmanlarıca takdir ve tespit olunacak değerinin,

a)Eski eser haber verenin tapulu mülkü içinde ise %50 sine kadar,

b)Eski eser başkasının mülkü içinde bulunmuş ise, haber verene % 25 ve mülk sahibine % 10 u kadar,

c)Eski eser Devlete ait araziide bulunmuş ise, haber verene % 25 ine kadar ikramiye verilir.

Yeniden bulunup da 4 üncü maddede yazılı süreler içinde haber verilmediğinden dolayı gizlenmiş sayılan eski eserleri haber verenler ile bunları yakalayan kamu görevlilerine 1905 sayılı Kanunda taşınır mallar için gösterilen oranlar dahilinde, ve özel yönetmeliğine göre kurulan komisyonca takdir edilecek ikramiye verilir.

Eski eserleri bulan, haber veren ve yakalayan kişiler, birden fazla kişiler ise bu madde de yazıl ikramiyeler bunlar arasında eşitlikle paylaştırılır.

Yukarıda belirtilen tahakkuk ve tediyesine ait işlemler Maliye ve Millî Eğitim Bakanlıklarınca hazırlanacak yönetmelik esasları dairesinde yapılır.

MADDE 48.- Bakanunun 24 üncü maddesinde aykırı hareket edenlere üç aydan bir yıla kadar hapis ve 500 liradan 5.000 Liraya kadar ağır para cezasına çarptırılırlar.

Su çu işleyenler eski eserlerin korunmasından görevli kişiler ise cezaları bir misli artırılır.

MADDE 49.- Bakanunun 4 üncü ve 5 inci maddelerine aykırı hareket edenler iki yıldan beş yıla kadar hapis ve 5.000 Liradan 20.000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler. Suçu işleyenler eski eserlerin korunmasında görevli kişiler ise verilecek ceza bir misli artırılır.

MADDE 50.- Bu kanunun 21,22, 25, 26, 27, 28, ve 29 uncu maddelerine aykırı hareket edenler üç yıldan beş yıla kadar hapis, 5.000 Liradan 30.000 Liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler. Suçu işleyenler eski eserlerin korunmasında görevli kişiler ise cezaları bir misli artırılır.

MADDE 51.- Ruhsatsız sondaj ve kazı yapanlara, eski eser kaçakçılığı yapanlar veya eski eser kaçakçılığını teşvik edenlere iki yıldan beş yıla kadar ağır hapis ve 5.000 Liradan 10.000 liraya kadar ağır para cezası verilir. Bu kişilerin buldukları eski eserler herhangi bir bedel ödenmeksizin ellerinden alınır. Kazı ve sondaj sebebiyle eski eserlere verdikleri zarar ve ziyan kendilerine ödettirilir.

Suç işleyen kişiler eski eserlerin korunmasında görevli ise cezaları bir misli arttırılır.

MADDE 52.- İzinsiz define araştıranlara iki yıldan beş yıla kadar hapis, 5.000 liradan 10.000 liraya kadar ağır para cezası verilir. Bunları buldukları eski eser ellerinden alınır. Bu arama ile Devlete verdikleri zarar ve ziyan kendilerine ödettilir. İzinsiz define arayanlar eski eserlerin korunmasında görevli iseler verilecek ceza bir misli arttırılır.

VIII- Çeşitli hükümler:

MADDE 53.- Aşağıda tarih ve sayıları yazılı kanun ve nizamnamelerle bu kanuna aykırı bütün hükümler yürürlükten kaldırılmıştır.

1. 10 Nisan 1322 tarihli Asarı Atika Nizamnamesi
2. 17 Temmuz 1328 tarihli Muhafaza-i Abidat Nizamnamesi
3. 13 Mart 1330 tarihli Esvar ve Klai Atikadan belediyelere, vilâyete terk olunacak yerler hakkında Kanun.

IX - Geçici hükümler:

GEÇİCİ MADDE 1.- Bakanunun yürürlüğü girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde eser eser koleksiyonu yapan kimseler, koleksiyonlarına dahil eski eserlerin bu kanunun 2 inci maddesinin 2 nci fıkrasında yazılı nâdir eşyanın bir envanterini çıkararak en yakın müze idaresine vermeye mecburdurlar. Bu yükümlülüğü yerine getirmiyenler hakkında, bu kanunun 48 inci maddesi hükmü uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2.- Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten önce eski eser ticareti ruhsatnamesi almış olanlar, bir ay içinde mevcut eski eserlerin envanterlerini Millî Eğitim Bakanlığına vermeye ve ruhsatnamelerini bu kanun hükümlerine göre yenilemeye ve altı ay içinde depolarını bu kanun hükümlerine uydurmaya mecburdurlar. Bu yükümlülüğü yerine getirmiyenler hakkında bu kanunun 50 nci maddesi hükmü uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 3.- Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ruhsatname veya izin alamadan araştırma, sondaj ve kazı yapmaya başlamış olanlar, bir ay içinde Millî Eğitim Bakanlığına müracaatla bu kanun hükümlerine göre izin ve ruhsat almaya mecburdurlar. Almayanlar hakkında bu kanunun cezaya ilişkin hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 4.- Bu kanun yürürlüğe girmeden evvel sondaj ve kazı için ruhsatname almış olanlar altı ay içinde ruhsatnamelerini bu kanun hükümlerine göre yenilemek mecburiyetindedirler.

GEÇİCİ MADDE 5.- Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce define araştırma ruhsatnamesi almış olanlardan halen aramaya başlamamış olanların ruhsatnameleri iptal edilmiştir. Bunlardan aramaya başlamış olanların hakları iki ay için saklıdır.

X - Yürürlük ve yürütme hükümleri:

MADDE 54.- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 55.- Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.